

Onder het maaiveld.

Op de eerste dag van de tweede maand van het jaar zitten we midden in de winter. Nog even en dan is het weer voorjaar maar nu nog even Februari ofwel de sprokkelmaand. In die naam zit geen verwijzing naar sprokkelen in de betekenis van hout sprokkelen maar is waarschijnlijk een verbastering van sporkelmaand naar het Oudnederlandse woord sporkelen dat springen betekent. Eens in de vier jaar verspringen de dagen een dag en heeft februari niet 28 maar 29 dagen, vandaar. Met het sprokkelen van hout, hoe passend dat in deze winterperiode en met de huidige gascrisis ook zou zijn, heeft het dus niets te maken.

Sneeuwhoedjes in de tuin van het NMC

Midden in de winter en hoewel de temperaturen buiten dat niet echt bevestigen, hebben we toch al een lekker pak sneeuw gekregen. Allereerst leidt dat tot mooie plaatjes zoals bijgaande foto van de tuin van het Natuur – en Milieucentrum De IJzeren Man laat zien. Maar het is ook goed voor de natuur en dan met name de planten. Die worden afgedekt en op die manier beschermd tegen vorst en uitdrogen. Vogels zijn er uiteraard minder gelukkig mee.

Hoewel er boven de grond nog geen zomerse temperaturen heersen, heeft men onder het maaiveld het voorjaar al in de bol. Het zal u niet ontgaan zijn dat er overal al molshopen verschijnen en soms wel erg grote. Dat betekent dat onder de grond vader en moeder mol aan de voortplanting aan het denken zijn en niet alleen aan het denken. Na een kort samenzijn gaat het mannetje verder en staat het vrouwtje er alleen voor. Zij zorgt in haar eentje voor de jongen, die het na ongeveer 2 maanden na de geboorte verder alleen moeten zien te rooien. In zijn natuurlijke omgeving, onder de grond heeft de mol (afgezien van een soms vervelende ontmoeting met een soortgenoot) geen vijanden. Nee, die leven boven de grond: buizerd, uilen, reigers en ooievaars, wezels en vossen en niet te vergeten de mens. Maar deze werkt - met bijvoorbeeld mollenklemmen - ook ondergronds.

Het belangrijkste voedsel van de mol zijn regenwormen. Regenwormen zijn nu niet direct de meest blitse en in het oog springende levende wezens op deze aarde of beter gezegd in deze aarde. Ze zitten onder het maaiveld en zijn, hoewel praktisch onzichtbaar, voor het leven op aarde heel belangrijk, ook voor ons mensen. Er komen in ons land zo'n 22 soorten regenwormen voor. Ze zijn belangrijk of eigenlijk wel onontbeerlijk voor de bodemkwaliteit.

Ze breken, samen met nog heel veel andere organismen in de bodem, organisch (afval)materiaal af zoals bijvoorbeeld afgevallen bladeren. Ze kunnen per hectare wel 6 ton afval in de grond inwerken.

Samen met andere organismen in de bodem produceren ze voedingstoffen voor planten dus ook voor agrarische gewassen. Ze mengen die voedingsstoffen door de bodem zodat die voor planten makkelijker bereikbaar zijn. Een regenworm kan in een humusrijke omgeving wel tot 4,5 kg voedselrijke uitwerpselen per jaar produceren.

Door al de gangen die ze in de bodem maken, zorgen ze voor een betere beluchting van die bodem. Ze verminderen de verdichting van de bodem of in sommige gevallen kunnen ze die zelfs opheffen. Planten kunnen beter en dieper wortelen dankzij alle gangen die de regenwormen graven.

Ze zorgen voor een betere afvoer van overtollig water. 100 gram wormen per m² kunnen 200 mm water in de grond laten infiltreren.

Ze zijn een belangrijke schakel in het voedselweb zowel ondergronds (mollen) als bovengronds (egels en vogels).

We kunnen de regenwormen in drie groepen indelen. De eerste groep bewoont de bovenste strooisellaag. Ze maken de toplaag los maar maken weinig blijvende gangen.

De tweede groep zit tot ca. 40 cm in de bodem en vormt daar een netwerk van gangen. Die wormen zorgen ook voor humusvorming.

De derde groep zijn de pendelaars die gangen tot wel 1,5 m diep kunnen maken. Hun gangenstelsel is goed voor de beworteling van planten maar zorgt ook, dat water beter in de grond kan infiltreren.

U ziet, onder het maaiveld is veel te beleven en het is belangrijk dat wij de bodem gezond houden en indien nodig weer gezond maken. Mollen en regenwormen vormen maar een heel klein gedeelte van al het leven onder het maaiveld maar zijn wel heel belangrijk ook voor het leven daarboven.

Herman Beuvs